

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2021/1773
Toplantı Tarihi/Sayısı : 10.1.2023/25
Karar Numarası : 2023/05
Başvuran : M. B.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres :

I.BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın ceza infaz kurumunda iken kötü muameleye maruz kaldığı, bir çok hakkının engellendiği, iki yılı aşkın süredir tekli odada tutulduğu, ailesinden haber alamadığı, çeşitli kurumlara yaptığı şikayetlerin sonuçsuz kaldığı, telefona ve bahçeye çıkarılma hakkının kısıtlandığı, kendisine gelen kargonun verilmediği, açlık grevine başladığı, bir ay boyunca yemek alamadığı, müdürle görüşemediği, işkence sonucu ölen mahkumlar hakkında sahte raporlar düzenlenerek düşerek ölmüş gibi gösterildikleri, pek çok sayıda infaz koruma memurunun kendisine saldırdığı, ceza infaz koruma memurlarından tehditler aldığı iddialarına ilişkindir.

II.İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda, başvuran özetle;

- a. 2019 yılının Ekim ayından itibaren haklarının gasp edildiğini,
 - b. 2019 yılından 2021 yılının Şubat ayına kadar telefon ve bahçeye çıkma hakkından 3 kez yararlandığını,
 - c. İki yıldan fazla süredir tekli odada tutulduğunu,
 - d. Savcılığa, Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezine (CİMER), Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne, Adalet Bakanlığına yaptığı şikayetlere cevap alamadığını,
 - e. 16.04.2021 tarihinde içinde boncuk ve el işi olan kargosunun kendisine verilmediğini,
 - f. Mağduriyeti ve can güvenliği nedeniyle açlık grevine girdiğini, bir ay boyunca yemek almadığını,
 - g. İşkence sonucu ölen mahkumlara sahte rapor düzenlenip düşmeleri sonucu öldüklerinin söylendiğini,
 - h. Bazı infaz ve koruma memurları tarafından kendisine saldırıda bulunulduğunu ve tehdit aldığını,
- iddia etmiştir.

3. Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 05.11.2021 tarihli yazılı görüşte;

- a. Muhtelif suçlardan ağırlaştırılmış müebbet hapis ve 36 yıl 154 ay 94 gün hapis cezası alan hükümlünün, Kuruma ilk 25.10.2006 tarihinde tutuklu olarak giriş yaptığı, ceza infaz kurumuna giriş yaptığı tarihten itibaren güvenlik, asayiş ve hastalık nedenleriyle 24 defa ceza infaz kurumu değiştirdiği, son olarak Maltepe 2 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan bulaşıcı hastalık taşıması nedeniyle 08.04.2019 tarihinde Kuruma nakil geldiği, halen bulaşıcı hastalık taşıması ve tedaviyi reddetmesi nedeniyle, hastalığının bulaşıcılığının engellenmesi amacıyla izole edildiği, Kurumda tekli odada barındırılarak infazına devam edildiği,

b. Hükümlünün ileri derecede bulaşıcı verem hastası olup tedaviyi kabul etmediği, hastalığına ilişkin sağlık raporları ile uzman doktor raporlarının yazı ekinde sunulduğu, hekim raporunda hastalığı yayma riski nedeniyle Ankara Göğüs Hastalıkları Hastanesine yönlendirildiği, hastane tarafından "mahkumun izole tek kişilik odada kalması, görüşe çıkarılmaması, toplu yaşamda kullanılan ortamlarda teneffüs yapmaması gerektiği" bilgisinin ayrıntılı olarak Kurum personeline anlatıldığı,

c. Hükümlü M. B.'nin 01.02.2021 tarihinde Kuruma dilekçe yazarak tedavi olmayı kabul etmesini bildirmesi üzerine ilgili şahsın 04.02.2021 tarihinde Atatürk Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahi Eğitim ve Araştırma Hastanesine tedavi amaçlı gönderildiği, hastanın mahkum koğuşuna yatışı uygun görülmüş ise de hastanenin mahkum koğuşu tadilatla olduğundan tetkiklerinin bağlı bulunduğu yerdeki hastanede yapılmasının söylendiği, hükümlünün hastanede yatarak tedavisine devam edilmeyeceği gerekçesiyle tekrar ilaçlarını içmeyerek tedaviyi bıraktığı, ilgili şahıs tedaviyi kabul etmediği için ve hastalığının ileri derece bulaşıcı olması riskinden dolayı hekim raporu ile telefon görüşüne çıkartılmadığı, fakat tedaviyi kabul ettiğini beyan etmesi ve ilaçlarını içmesi üzerine 09.02.2021 tarihinde telefon görüşüne ve havalandırmaya çıkartıldığı bunun yazı ekinde bulunan telefon görüşme tutanağından görülebileceği,

d. Hükümlünün dilekçelerine düzenli olarak işlem yapıldığı, kurumlara yazmış olduğu dilekçelerin geciktirilmeksizin zamanında gönderildiği, ayrıca posta veya kargo işlemlerinin de zamanında yapıldığı, hükümlünün Kurumu ve personeli hedef alan iddialarına ilişkin şikayet dilekçelerinin de geciktirilmeksizin zamanında ilgili mercilere gönderildiği, hükümlünün sadece 2020 yılı içerisinde kendisi ve avukatı aracılığıyla yapmış olduğu şikayetlerine ilişkin Kırıkkale Cumhuriyet Başsavcılığına 7 adet cevap müzekkeresi, Keskin Cumhuriyet Başsavcılığına 2 adet cevap müzekkeresi yazıldığı, hükümlünün 2021 yılı içerisinde Kırıkkale Cumhuriyet Başsavcılığı aracılığıyla Kamu Denetçiliği Kurumuna, Ceza ve Tevfikevleri Genel Müdürlüğüne, Keskin Cumhuriyet Başsavcılığına, Kırıkkale İnfaz Hakimliğine, Anayasa Mahkemesine yazılmış cevap müzekkerelerinin yazı ekinde sunulduğu,

e. Hükümlünün boncuk çalışması talebi üzerine; Kurum Eğitim Kurulunun 03.02.2021 tarihli kararı ile "ağırlaştırılmış müebbet cezası almış olması ve boş zamanlarını el işi yeteneği ile daha aktif hale getirilmesinin psikolojisi ve sağlığı için daha uygun olduğu düşünülmektedir" denildiği, ancak adı geçen ilaçlarını düzenli olarak kullanmaması, sağlık tedavisini kabul etmemesi ve iyi hal durumunun olmaması üzerine Eğitim Kurulunun 03.02.2021 tarihli kararının iptaline karar verildiği, İdare ve Gözlem Kurulu Kararının yazı ekinde sunulduğu, yukarıda belirtilen Kurul kararı ile hükümlü M. B.'ye gönderilen el işi boncuklarının emanet eşya deposuna kaldırıldığı, emanet eşya deposunda bulunan eşyalarının ve eşya teslim makbuzunun yazı ekinde sunulduğu,

f. Hükümlü M. B.'nin açlık grevi veya ölüm orucunda olduğuna ilişkin herhangi bir bildirimde bulunmadığı, kendisine verilen üç öğün işesini belli aralıklarla aldığı, Kurum kantininden gıda ve diğer ihtiyaçlarını düzenli olarak karşıladığı, bu durumun yazı ekinde sunulduğu,

g. Kurumda kameraların 24 saat kayıt altında olduğu, Kurumda bulunan hükümlü ve tutuklulara karşı kurum personeli tarafından mevzuata aykırılık teşkil edecek nitelikte (darp cebir, tehdit, hakaret vs.) bir eylemin vuku bulmadığı, Kurum uygulamalarına ilgili kanun ve yönetmelik hükümlerine göre yön verildiği, belirtilmiştir.

4. Başvuran muhatap Kurumun cevabi yazısına ilişkin 30.11.2021 tarihli yazılı görüşünde özetle;

a. 28.09.2019 günü tekli hücrede iken daha önce belirttiği infaz ve koruma memurları tarafından saldırıya uğradığını, darp raporu için revir doktoruna dilekçe yazdığını, durumu iyi olmamasına rağmen hastaneye götürülmediğini, bu konu ile ilişkili olarak çeşitli kurumlara şikayette bulunduğunu, bunun üzerine Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının kararı ile telefonla görüşme,

ziyaretçi kabulü ve havalandırmaya çıkma hakkının yasaklandığını, sadece bir gün havalandırmaya çıkabildiğini,

b. Verem hastalığının kendisine İzmir Buca 1 No.lu Ceza İnfaz Kurumunda iken bulaştırıldığını, bahse konu Ceza İnfaz Kurumunda iken çok öksürmesi ve zayıf olması nedeniyle ihtisas hastanelerine gönderildiğini,

c. Üç infaz ve koruma memuru tarafından hastalığı anılarak küfür ve hakarete maruz kaldığını, sürekli açlık grevine girmek zorunda kaldığını,

d. Kargoyla gelen boncuklarının parasını ödediğini, bir yıldır kendisine verilmediğini, iddia etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükme bağlanmıştır.

7. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, "*inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması*" gerekmektedir.

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenabilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 3'üncü maddesine göre; "*Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.*" Bu maddenin uygulama alanına girebilmek için söz konusu muamele, asgari bir şiddet eşiğine ulaşmış olmalıdır. Asgari eşiğin değerlendirilmesi türü itibarıyla görecelidir. Bu değerlendirme davanın tüm koşullarına ve özellikle de muamelenin türü ve çerçevesine, icra edilme şekillerine, süresine, fiziksel ve ruhsal etkilerine ve bazen de mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumuna bağlıdır. (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Poltoratski v Ukrayna, § 131) Herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı Anayasa'nın 17'nci maddesinde güvence altına alınmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasında insan onurunun korunması amaçlanmıştır. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında da kimseye "işkence" ve "eziyet" yapılamayacağı, kimsenin "insan haysiyetiyle bağdaşmayan" ceza veya muameleye tabi tutulamayacağı hüküm altına alınmıştır. Anayasa'nın 17'inci maddesi Devlete kişilerin işkence ve eziyete ya da insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir ceza veya muameleye, bu muameleler üçüncü kişiler tarafından yapılmış olsa bile, maruz bırakılmalarını engelleyecek tedbirler alma ödevini yüklemektedir. Dolayısıyla yetkililerin

bildikleri ya da bilmeleri gerektiği bir kötü muamele tehlikesinin gerçekleşmesini engellemek için makul tedbirleri almamaları durumunda Devletin 17'nci maddenin üçüncü fıkrası anlamında sorumluluğu ortaya çıkabilir. (Mahmut Kaya/Türkiye, B. No: 22535/93, 28/3/2000, § 115).

11. Başvuran bazı infaz ve koruma memurları tarafından kendisine yönelik saldırıda bulunulduğunu ve tehdit aldığını iddia etmiştir.

12. Kötü muamele iddialarına konu başvuruların incelenmesinde; başvuran bir kötü muamele veya şiddet görmüş olabileceğini gösteren emareleri başvuru dosyasına sunmalıdır. Başvuranın kötü muamele gördüğüne ilişkin anlatımları soyut iddiaları değil, somut fiillerin tasvirini içermelidir (Anayasa Mahkemesi (AYM), Cezmi Demir ve Diğerleri, Başvuru No: 2013/293, 17.07.2014, §95). AİHM, yaşama hakkı ihlali iddiasında olduğu gibi işkence ve kötü muamele iddiaları konusunda da "bütün makul kuşkunun ötesinde" şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamaktadır (İrlanda v. Birleşik Krallık, Başvuru No: 5310/71, 18.01.1978, §161).

13. İddiaların değerlendirilmesi sürecinde muhatap Kurumdan alınan yazıda; kameraların 24 saat kayıt altında olduğu, kurumda bulunan hükümlü ve tutuklulara yönelik personel tarafından mevzuata aykırı bulunan bir eylemin vuku bulmadığı belirtilmiştir. Başvuranın iddiaları ve Kurumdan alınan bilgi ve belgeler doğrultusunda başvuranın iddialarını destekleyecek herhangi bir delil sunamadığı anlaşılmıştır.

14. İhlal iddiasında bulunan kişinin iddialarını ispat etmesi genel kural olduğundan hukuki ve fiili deliller ile desteklenmeyen başvurular da açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. AYM, ispat yükümlülüğü başvurana ait olmasına rağmen başvuru tarafından soyut şekilde birtakım hükümlere atıfta bulunulması ancak söz konusu hükümlerin nasıl ihlal edildiğinin açıklanmaması ve ispatlanmaması durumunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir (AYM, Muhittin KAYA, B. No: 2013/1213, 04/12/2013, §32). Başvuranın iddialarını hukuki ve fiili delillerle desteklenmediği, soyut ve dayanaktan yoksun olan kendisine yönelik saldırıda bulunulduğu iddialarının "**kabul edilmez**" olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

15. İncelemesi gerçekleştirilen somut başvuruda, başvuran 2019 yılından 2021 yılının şubat ayına kadar telefon ve bahçeye çıkma hakkından 3 kez yararlandığını ve iki yıldan fazla süredir tekli odada tutulduğunu ileri sürmüştür. Kurum tarafından gönderilen Kırıkkale Verem Savaş İl Koordinatörü tarafından alınan hasta tedavi bilgi notuna göre; hastanın akciğer rahatsızlığını yayma ihtimali bulunmasından ötürü diğer mahpus ve personeli korumak amacıyla mahpusun izole edilip bu şekilde hayatına devam etmesi gerektiği, tedaviyi reddetmesi sonucu başka hastane ve ceza infaz kurumuna naklinin mümkün olmadığı, tüberküloz hastalığı nedeniyle ziyaretçi görüşü yapmaması, havalandırmaya çıkmaması, personelle aynı ortamda kesinlikle bulunmaması ve aynı havayı solumaması gerektiği, bulaşıcılığın yüksek olması nedeniyle izole edilerek muhafaza altında tutulması gerektiği ifade edilmiştir. Kurum tarafından gönderilen 01.02.2021 tarihli tutanakta, başvuranın tedaviyi kabul etmesi üzerine 10 dakika telefonla görüşme yaptığı görülmüştür. Sonuç olarak; başvuranın havalandırmaya çıkmadığı, telefonla görüşme hakkından yararlandırılmadığı ve iki yıldan fazla süredir tekli odada kaldığı iddialarının açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşılmış ve söz konusu iddiaların "**kabul edilmez**" olduğu kanaatine varılmıştır.

16. Başvuran diğer bir iddiasında ise Savcılığa, CİMER'e, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne, Adalet Bakanlığına yaptığı şikayetlere cevap alamadığını belirtmiştir. Kurumdan gelen cevabi yazı ekleri incelendiğinde; hükümlünün dilekçelerinin gönderildiği ve dilekçelerine adı geçen kurumlar tarafından cevap verildiği, bahse konu iddianın dayanaktan yoksun olduğu ve bu nedenle "**kabul edilmez**" bulunması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

17. Başvuran 16.04.2021 tarihinde içinde boncuk ve el işi olan kargosunun kendisine verilmediğini iddia etmiştir. Kurum tarafından gönderilen 05.11.2021 tarihli cevabi yazı ekine göre; başvurana gönderilen el işi boncuklarının teslim alındığı fakat Eğitim Kurulu kararı nedeniyle kendisine verilmeyerek emanet eşya deposuna kaldırıldığı ve bu durumun emanet eşya teslim makbuzu ile kayıt altına alındığı anlaşılmıştır. Başvuranın iddiası ve

kurumdan gelen cevaplar ışığında, Eğitim Kurulu kararına dayanılarak başvuranın bahse konu eşyayı teslim alamamasının haklı gerekçesinin bulunduğu kanaati olduğundan somut iddianın "**kabul edilmez**" olduğu değerlendirilmiştir.

18. Başvuran mağduriyeti ve can güvenliği nedeniyle açlık grevine girdiğini, bir ay boyunca yemek almadığını ileri sürmektedir. Kurumdan alınan bilgi ve belgeler göz önüne bulundurulduğunda; başvuranın iâşe olarak dağıtılan yemeği çeşitli zamanlarda almış olduğu anlaşılmıştır. Somut olay bakımından muhatap Kurumun, kötü muamele teşkil edebilecek herhangi bir eylem veya işlemine rastlanılmadığı anlaşıldığından bahse konu iddia bakımından kötü muamele yasağının "**ihlal edilmediği**" kanaatine varılmıştır.

19. Başvuran bir diğer iddiasında ise; işkence sonucu ölen mahpuslara sahte rapor düzenlenip düşmeleri sonucu öldüklerinin söylendiğini belirtmektedir. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 37'nci maddesinde ise, başvuruların kanunî temsilci veya vekil tarafından da yapılabileceği, kanunî temsilci veya vekil aracılığıyla yapılan başvurularda temsile veya vekâlete dair geçerli bir yetki belgesi sunulmasının zorunlu olduğu ifade edilmiştir. Başvuranın söz konusu maddenin gereklerini karşılamadığı, öte yandan başvuranın iddia ettiği olaylara ilişkin tarih, gün veya saat belirtmediği, iddialarının araştırılmasının başlatılmasına yetecek şekilde bilgi sunmadığı, makul şüphenin ötesinde bir kanıt sunmadığı anlaşıldığından soyut nitelikteki iddianın "**kabul edilmez**" olduğu kanaatine varılmıştır.

20. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirilmekle birlikte, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında kötü muamele yasağının "**ihlal edilmediği**" kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 10.01.2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYZAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye